

СТАНОВИЩЕ
от доц. Силвия Борисова Димитрова, д.м.

Член на научно жури
съгласно заповед Р-109-312 / 01.06.2018г.
на Ректора на Медицински университет – Варна,
определена да изготви становище със заповед Р-109-425/ 13.07.2018г.

Относно: обявен конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. Обществено здраве по специалност Управление на здравните грижи, обявен в ДВ, бр.36 от 27.04.2018 г. за нуждите на Факултет обществено здравеопазване, катедра Здравни грижи, Учебен сектор Медицинска сестра.

В конкурса участва единствен кандидат Мариана Николова Димитрова, главен асистент в катедрата по здравни грижи на Факултет по обществено здравеопазване към Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ гр. Варна. Представен е необходимият пълен комплект от научните трудове и административни документи според изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет – Варна.

1. Кариерен профил на кандидата

Гл. ас. Мариана Николова Димитрова, доктор, отговаря на условията за завършено **висше образование по Управление на здравните грижи** (2007, МУ-София) и през 2016 г. **ОНС "Доктор"** по специалност „Управление на здравните грижи“. Професионалното развитие на гл. ас. М. Николова започва като медицинска сестра в Детско отделение на ОРБ гр. Смолян. От 1980 година работи в гр. Варна като медицинска сестра в МЦТХ (1980-1982) и отделение по анестезиология, реанимация и интензивно лечение към МБАЛ „Св. Анна“ (1982-2001). До 2004 г. продължава като старша медицинска сестра в същото отделение, а през периода 2004 – 2009 година заема позиция главна медицинска сестра на МБАЛ „Св. Анна“, и главна медицинска сестра на СБАГАЛ „Майчин дом“ гр. Варна (2009-2011).

Академичното развитие на Мариана Н. Димитрова започва през 2011 година като асистент, а от 2016 година като главен асистент в катедра „Здравни грижи“ към Факултет Обществено здравеопазване на Медицински университет – Варна. През 2015 г. придобива специалност „Първични здравни грижи“.

Гл. ас. Мариана Николова има общ стаж по специалността 38 години, от които преподавателски стаж 6 години, 08 месеца и 17 дни към 29.05.2018 година.

Има придобити квалификационни умения от краткосрочни курсове у нас в областта на: Основи на мениджмънта в здравеопазването (2002); Инхалационна анестезия (2004); Обучение по болнично управление в България (2004-2005); Хигиенна дезинфекция на ръце (2006); Лечение на трудно заздравяващи рани (2007); Болнична

хигиена (2008); Съвременни практики в подкрепа на кърменето (2011); Наставничество в сестринството (2014) и др.

2. Обща характеристика на научната продукция и публикационна активност

Гл ас. Мариана Николова Димитрова, доктор има представени **общо 42 научни труда**.

Разпределението им в **наукометричен аспект** е както следва:

- Автореферат – 1;
- Монография - 1;
- Учебници– 2;
- Практическо ръководство – 1;
- Реално отпечатани пълнотекстови публикации в научни списания – 17, от които 1 в чужбина;
- Реално отпечатани пълнотекстови публикации в рецензирани сборници от научни форуми - 20, от които 5 в чужбина;

Монографичният труд на тема „*Акценти в организацията и управлението на здравните грижи* ” представя подходи и стилове за лидерство в управлението на здравните грижи. Проведено е задълбочено и систематизирано проучване и идентифициране на аспектите в управлението и организацията на сестринския труд. Обстойно са разгледани концептуални модели за управление на здравните грижи. Емпиричното проучване представя данни които показват, че медицинските сестри, уверени в притежаваните професионални компетенции имат изграден стил на работа и високото натоварване не оказва съществено влияние върху решенията, които вземат в процеса на работа.

Очертана е необходимостта медицинските сестри да изградят умения за лидерство и да поемат управлението на здравните грижи, гарантирайки ефективност и качество.

Монографията е в обем от 127 страници, илюстрирана с 2 таблици и 45 фигури. Библиографията съдържа 198 източника, от които 35 на кирилица.

Изследователската работа и основните научни приноси са фокусирани в следните **тематични направления**:

➤ **Текучество на медицинските сестри**

В серия от публикации е обоснована обществената потребност, свързана с нарастващата роля на медицинската сестра, като ценен ресурс в съвременната здравна система. Задълбочено са проучени и изследвани проблеми, които се пораждат от трудовата среда и влиянието на факторите, свързани с текущото на медицинските сестри, неудовлетвореността от работата, изразена чрез намерение за напускане на работата.

Очертана е необходимостта от синхронизиране на процесите и дейностите в управлението и организацията на работа. Обоснована е необходимостта от прилагането на управленски подходи, насочени към подобряване организацията на работа, което ще помогне в дългосрочен план за намаляването на текущото. Задълбочено са описани

и очертани параметрите на влияние на основните групи фактори, оказващи влияние на върху текучество. Изведени са водещите предиктори, имащи най-силно влияние върху намерението за промяна на работното място и професионален статус. Аргументирана е необходимостта от прилагането на коригираща политика и прилагане на подходящи практически подходи за ограничаване на текучеството

Разработен е тристъпков практически Подход за идентифициране на проблеми и дейности за ограничаване на текучеството предложен на базата на получените от проучването резултати, подходящ за прилагане в сектори с висок интензитет на работа. Предложен е Модел на професионално мениджърско управление, който ще осигури възможност за привличането и задържането на висококвалифициран персонал.

➤ **Информираност на населението за различни аспекти в здравеопазването**

Част от публикациите отразяват обществените потребности, свързани с нарастващата роля на медицинските сестри, като ценен ресурс на съвременните здравеопазни системи.

С цел оптимизиране на сестринските дейности е установена ролята на медицинската сестра при информирането и получаването на съгласие от пациентите. Данните от емпиричните проучвания извеждат необходимостта от прилагане на подходи и действия за привличане на пациента като активен партньор в процеса на лечение и грижи и за преодоляване на страха и тревожността от неизвестността. Значението на информираността е очертана както за отделния пациент и неговите близки, така и за обществото.

➤ **Обучение на професионалистите по здравни грижи**

Подобно в серия от публикации са проучени въпроси, свързани с установяването на нови подходи за подобряване и усъвършенстване на обучението по специалност „Медицинска сестра“. Доказана е необходимостта от формиране на умения за работа в екип, с цел придобиване на нови знания, формиране на потребност за творческа изява и създаване на приемственост в творческата и научноизследователската дейност. С оглед постигане на качество и ефективност на учебния процес, е анализирана и предложена примерна методика на учебно-практическо занятие, позволяваща на преподавателя да планира, организира и провежда практическо обучение на студентите, като се съобразява със спецификата на учебното съдържание и същевременно използва творчески подход.

Анализирани са възможностите на практическото обучение за формиране на умения и специфично поведение в реална работна среда. Очертани са основните насоки за организацията и провеждането на преддипломния стаж на студентите от посочената специалност, в съответствие със съвременната теория на педагогиката, управлението и нуждите на практиката. Предложени са комплексни стратегии за идентифициране и управление на стреса, позволяващи на бъдещите медицински сестри да формират необходимите компетенции за справяне със стреса, не само във висшето училище, но и в бъдещата си професионална дейност.

➤ **Организационни и управленски аспекти на здравните грижи**

Задълбочено са проучени различни аспекти от управленческата роля на медицинската сестра – управление на труда, персонала, времето и материалните ресурси. Обсъдени са възможностите за участие на медицинската сестра в процеса на вземане на решения, делегиране на правомощия и отговорности, както и влиянието на различни фактори върху ефективността и безопасността на сестринската практика. Проучени са различни аспекти на мениджмънта – ръководство и лидерство в здравните грижи, включително различни теории за лидерство, подходи и стилове за лидерство в управлението на здравните грижи, организация на труда на сестринския персонал.

Академичната справка за цитиранията от чуждестранни и български автори на публикациите на гл.ас. Мариана Николова Димитрова, доктор, потвърждава 20 цитирания в чуждите бази данни Web of Knowledge, Scopus и Google Scholar.

3. Оценка на учебно - преподавателската дейност

От справката за **учебната натовареност** за последните 5 години гл.ас. Мариана Николова, има учебна натовареност годишно 780 – 860 часа, при норматив 360 часа.

Гл.ас. Мариана Димитрова провежда редовни упражнения на студентите от МУ-Варна, ФОЗ, по следните дисциплини по специалност „Медицинска сестра“:

- „Философия и въведение в сестринските грижи. Теоретични основи“;
- „Сестрински грижи при болни с хирургични заболявания“;
- „Сестрински грижи в реанимацията и интензивната терапия“;
- „Сестрински грижи при деца и възрастни с увреждания“;
- „Сестрински грижи за психично болни“;
- „Сестрински грижи по домовете“;
- „Палиативни сестрински грижи“;
- „Сестрински грижи в педиатрията“;
- „Сестрински грижи при болни със соматични заболявания“;
- Клинична практика.

4. Обща оценка за съответствието на кандидата спрямо задължителните условия и задължителните количествени критерии и наукометрични показатели

Съгласно Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет – Варна гл. ас. Мариана Николова Димитрова, доктор отговаря на общите условия за завършено **висше медицинско образование**, придобита **специалност по конкурса, ОНС "Доктор"** по специалност: „**Управление на здравните грижи**“, които се изискват за АД „**Доцент**“.

Заключение: Гл. ас. Мариана Николова Димитрова отговаря на задължителните и специфични условия и наукометрични критерии за АД „Доцент“. След като се запознах подробно с предоставената ми документация и направих цялостна оценка на научно-изследователската и учебно-преподавателската дейност на участника в конкурса за заемане на академичната длъжност „**Доцент**“ по специалност *Управление*

на здравните грижи считам, че кандидатът **гл. ас. Мариана Николова Димитрова** **отговаря** на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет – Варна.

Препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват положително за гл. ас. Мариана Николова Димитрова да заеме академичната длъжност „Доцент“ в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4.Обществено здраве, по специалност “Управление на здравните грижи” за нуждите на катедра Здравни грижи, Учебен сектор Медицинска сестра към Факултет обществено здравеопазване на Медицински университет – Варна.

02.08.2018г.
Гр. Варна

Подпис:

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'А. Илиев', written in a cursive style.